

Приморске новине

ЛИСТ ССРН ОПШТИНЕ БУДВА

ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

ГОДИНА IV ◇ БРОЈ 51 ◇ 10. ФЕБРУАР 1975.

ЦИЈЕНА 2 ДИНАРА

ВИД ДРУШТВЕНЕ САРАДЊЕ

ОПШТИНСКА КОНФЕРЕНЦИЈА ССО БУДВА

ЗА САДРЖАЈНИЈИ ПРОГРАМ

С АМОУПРАВЉАЊЕ У ЈУГОСЛАВИЈИ довело је на политичку сцену радне људе који управљају производњом и одлучују о свим друштвеним проблемима. Самоуправно споразумевање и договорање су суштински нове социолошко-правне категорије. Радни људи на скуповима и састанцима износе своја мишљења, ставове и аргументе, стављају своје предлоге о начину приступа и рješavanju појединачног проблема који се тичу њих самих као произвођача и управљача и друштвеног живота и рада. Ова страна самоуправљања одвија се у другарској атмосфери са свима карактеристикама дисциплине равноправног разправљања, кристализације ставова и доношења важних одлука.

По некад на састанцима или сједницама дискусија добије пажње ток и изроди се у јалово наглашавање; одвија се по некој инерцији и застрани, одведе дискутанте од главне теме и тако се губи пријеме да се не донесе највећи исходни одлука.

Ово и овакво застрањивање од жељеног тока разправљања главне теме која се налази на дневном реду мотивисало нас је да кажемо шта мислимо о томе, без претензија да се овим написом исцрпе читав проблем.

Гледано лексички, дискусија значи расправа, аргументовано разлагање, полемички разговор на каквом јавном скупу, састанку, сједници, конференцији, конгресу, семинару и на научном скупу. Дискутовати значи и вербално мислити, интелектуално комуницирати са саговорником и тако друштвено сарађивати на расправљавању контарних гледишица, разјашњавању насталајег проблема и изгласању најбољег решења да би се унаприједила пракса и прогрес креато даље.

Сваки метод дискутувана који води до истине је добар. Кроз смиљену расправу, која нема тенденцију да опортунира, клисталишу се најбоља решења и заузимају јединствени ставови. Борба мишљења је најбољи начин да се преузима највиши и подстакни акцији. Сва ка неаргументована дискусија не само да нема смисла, него је јалова, подривачка и, као таква, штетна по истину и целисном решењу, која нужно проистичу само из свијета чињеница.

Права дискусија мора да садржи стваралачку критику и самокритику, јер без њих и нема истински комунистичког комуницирања. Критичка дискусија је неизједиљиво оружје револуционара. Ставови се не смију наметати или сугерисати, они се рађају из активне дискусије у којој је, као виду друштвене сарадње, узето у обзир све што пракса може да потврди или је већ потврдила.

Дискусија је активно средство да се гледиша коригују све док се у границима људских могућности не приближе истини. А дискутовати значи и развијати

товарања, одлуке, духовне калкулације, критичке анализе ставова и аргумента. А када је одлука донијета и усвојена, тада постаје обавезна за све и улази у фазу реализације.

Дискутант мора да цијени противаргументе сабесједника, да поштује своје у түе вријеме и напоре и да има мјеру у томе да његова дискусија не пређе у монолог без краја и сврхе. Од бескрајних дискусија имамо само изгубљено вријеме и досаду. Нема сврхе ако дискутант говори о свemu и свачemu, а главна ствар остаје заобиђена. Због дужине излагanja саговорници поступају с пажњом, почињу да се доштавају, читају новине, праве цртарије испред себе. У таквим случајевима ради се о дегенерисаној дискусији.

Да би се корисно расправљало, не треба водити бескрајне разговоре о беживотним темама у току дискусије се критички претресају спорна питања, измијене мисли размотре спорни ставови, како би се дошло до оптималног решења одређеног проблема који је на дневном реду. **Д. Станковић**

У Будви је крајем јануара одржана изборна конференција Савеза социјалистичке омладине на којој је разматран извештај о раду у протеклој години и анализирао је једанаки акционо-политички програм општинске организације. Констатовано је да су у протеклом периоду чињени значајни на пори на консолидовању омладинске организације, чији су чланови били пасивни у неколико протеклих година. Такође је наглашено да задовољствују мјеста, јер организација није онаква какву захтијева садашњи друштвени тренутак. Још увијек има пасивних чланова, чак и у самом Предсједништву, **што** потврђује подatak да је сједница морала бити заказивана два пута, попут првог позиву који одавали баш они који примјером треба да утичу на остале. Омладинци су истакли да је тешкоћу у раду причинјавао недостатак просторија у којој би се окупљали.

Пред организацијом стоје крупни задаци који траже максималну ангажованост чланова. Због тога је у про-

граму наглашено ангажовање младих на самоуправном конституисању основних организација удруженог рада, јачању организација у мејсним заједницама, раду у новоформираним интересним заједницама и успостављању сарадње са осталим друштвено-политичким организацијама. Истакнуто је да треба упорно радити на реализацији започетих акција „Млади радник самоуправљач“, „Бирамо најбољег ученика“, „Заштитимо човјекову средину“ и другим које представљају својеврstan вид окупљања и дјеловања младих.

Омладинци ће у овој години помоћи изградњу школског центра у Будви. Млади Петровчани ће пошумљавати Мало и Велико брдо, где је страдала борова шума у прошлогодишњем пожару. Водиће се кампања за запошљавање младих, учлањивање у Титов фонд и правилну расподјелу стипендija из Општинског фонда за стипендирање ученика и студената. Омасовиће се омладинска радна брига „Вукица Митровић-Шуња“. Младићи ће имати значајну улогу у ширењу масовне физичке културе и стварању здравих односа у спорту. Први корак на том обимном послу биће формирање самоуправне интересне заједнице за физичку културу. Пошто општина нема квалитетних спортских терена, младићи ће радним акцијама помоћи изградњу најпотребнијих објеката.

За предсједника је поно-во изабран Нико Дулетић, а за секретара Боро Лазовић.

Г.

Шитиков и Дапчевић у Будви

У суботу 8. фебруара Будву су посетили **Алексеј Шитиков**, предсједник Савезног совета Врховног совјета СССР-а, који је предводио делегацију СССР-а на Другој европској конференцији Интерпарламентарне уније у Београду, **Владимир Стјепаков**, амбасадор СССР-а у нашој земљи, **Марушенко Михајлович**, секретар групе, и **Александар Каченко**, први секретар Амбасаде.

Са предсједником Шитиковом у Будви је боравио и **Пеко Дапчевић**, потпредсједник Скупштине СФРЈ.

За високе госте био је приређен ручак у хотелу „Маестрал“, где су их **Бранко Иванчевић**, предсједник Скупштине општине Будва, **Миленко Дујовић**, секретар ОКСК и **Жарко Драговић**, генерални директор Хотелско-туристичког предузећа „Монтенегротурист“, упознали с досадашњим развојем и туристичким перспективама овога краја. Послије подне, предсједник Иванчевић је високим гостима из Совјетског Савеза уручио пригодне поклоне. (на слици: Предсједник Иванчевић предаје поклон Шитикову).

МЕЂУ БИРАЧИМА

Будву је почетком фебруара мјесеца посетио **Лука Бановић**, посланик овога краја у Савезном вијећу Савезне скупштине. Њега су општински функционери упознали с политичком и приредном ситуацијом у општини. Бановић се посебно интересовао за програм даљег развоја туристичко-угоститељске привреде и мјере које се предузимају на плану комплетирања туристичке понуде и повезивања приморског и планинског туризма.

Послије вишечасовног разговора о овим и осталим питањима **Лука Бановић** и **Бранко Иванчевић**, који је, такође, посланик Савезног вијећа, обишли „Монтенегротурист“ и Комунално предузеће у Будви, где су водили разговоре о припремама за предстојећу сезону и проблемима који се јављају у вези са изградњом инфраструктурних објеката.

ПРЕДИЗБОРНА АКТИВНОСТ У САВЕЗУ КОМУНИСТА

ЗА ЧВРШЋЕ АКЦИОНО ЈЕДИНСТВО

У УВОДНОМ ИЗЛАГАЊУ МИЛЕНКА ДУЈОВИЋА, секретара Општинског комитета, речено је да је партијска организација наше општине, подстакнута Писмом друга Тита и конгресним револуцијама, постигла крупан напредак у ажурности, одговорности и остваривању акционог јединства на откљањању слабости у сопственим редовима. Један дио чланства остао је, међутим, и даље пасиван, што је „амортизовало“ настајања Савеза комуниста. Многе започете акције, речено је на сједници, остала су на пола пута, а многи послови само су зацртани у Акционом програму. Указано је и на отпоре, чак, и отворено супротстављање политики Савеза комуниста. Притом је истакнуто да су најопаснији противници они који се у Савезу комуниста солидаршу са заједничима, а касније се боре против њих, трудећи се да дискредитују људе који се залажу да спроведу усвојене ставове и настојећи да створе увјерење како се ради о миешању и угрожавању самоуправних права радних колективса и њихових органа управљања. У борби са оваквим снагама комунисти нијесу били доволно активни. Појединци који су се нашли на удару критике сада се понашају као увијеђени и држе се резервисано према акцијама Савеза комуниста. Неке партијске организације још нијесу оспособљене да се ухвате на коштац с носицима негативних појава и штетних особина, несвојесте вених комунистима, као што су критизерство, политика и демагогија.. Зато је посебан акценат стављен на идеолошко оспособљавање чланства кроз школе самоуправљача, марксистичке школе, омладинске политичке школе и друге видове образовања. Значајно је, такође, да се предизборна и изборна активност искористи за оспособљавање организација Савеза комуниста да остварију авангардну улогу, а то подразумијева коначну диференцијацију и ослобађање од оних чланова који својом пасивношћу дјелују као „амортизери акције“.

КОНКРЕТНИЈЕ О АКЦИЈАМА ПРОТИВНИЧКИХ СНАГА!

И поред видних резултата, истакао је Бранко Иванчевић, предсједник СО Будва, који су постигнути послије ХХІ сједнице Предсједништва СКЈ и Писма друга Тита, активност једног дјелова чланства није била адекватна времену и захтјеву Савеза комуниста. Таква иста оцјена може се dati и за Општинску конференцију, истину за један мањи број њеног чланства. Ниска идејно-политичка осposobljenost изјесног броја комуниста, њихова недовољна информисаност (многима је главни извор информације улица и кафана), неправиље развоја марксистичке мисли — све то често доводи до дезинформисања и стрампутица. Имамо отвореног супротстављања политички СК, а један дио чланства је према томе пасиван! То супротстављање долази по некад од оних који знају шта је политика, те, према томе, свјесно то раде, а има и оних који то раде несвје-

НА ПРОШIREНОJ СЈЕДНИЦI ОПШТИНСКОГ КОМИТЕТА АНАЛИЗИРАНА ЦЈЕЛОКУПНА АКТИВНОСТ ПАРТИЈСКЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ НА СПРОВОЂЕЊУ У ЖИВОТ ЗАДАТКА КОЈИ ПРОИСТИЧУ ИZ КОНГРЕСНИХ ДОКУМЕНТА

спо, али је и њихова активност, такође, штетна. Погледајмо каква нам је организованост комуниста у ван-привредним дјелатностима (управа, здравство, просвјета, култура), где је сконцентрисан гро наше интелигенције, а одакле, често извиру многе негативне појаве, чак и отпори. Својевремено су Комитет и Конференција донијели оцјене о тим појавама, а оне се јављају и данас! Један број радника из тих структура поистовијеју самоуправљање са анархијом! Мислим да би Комитет требало да до краја прати спровођење закључчака Основне организације Савеза комуниста органа управе, јер немо, у противном, бити у ситуацији да поново дискутујемо о истим стварима. Мало је организација које не расправљаје о друштвено-економским питањима, а она су битна за доношење Средњерочног плана развоја комуне. Колико је организација ставила на дневни ред питање развоја самоуправљања и самоуправних односа у колективу? Исто тако мало организација прате извршавање донацијских закључчака. Треба већ једном престати са филозофирањем и нешто конкретније рећи о акцијама противничких снага. Ово тим прије што наша средина није имуна ни од непријатељског дјеловања споља. Сваки комуниста који се пасивно односи према том дјеловању објективно се солидарише с непријатељем, хтио он то или не.

Активност комуниста — ријечи су Јуба Лијешевића, предсједника Општинске конференције Социјалистичког савеза — не иссрпљује се само у партијској организацији. Зато бих инсистирао на већој антагонистици.

— Активност комуниста —

жевојности комуниста у ССРН и на диференцијацији чланства према томе како се оно односи према ставовима и закључцима Општинске конференције Савеза комуниста. Тачно је да смо у неким акцијама стали на пола пута, а неке су омаловажене тиме што су људи, које смо својевремено казнили због грубог нарушања партијских и уоните етичких норми, враћени у Савез комуниста или су одлучком Суда враћени у радну организацију на мјеста где не би требало да буду.

ДЕЛЕГАТСКИ СИСТЕМ ФУНКЦИОНИШЕ ОД ОДБОРНИЧКИ НАЧИН

— Узроци многих лоших појава — подвукава је МИЛОРАД ДАЛЧЕВИЋ, секретар Општинског вијећа синдиката — налазе се у недовољној идејној осposobljenosti чланства Савеза комуниста. Ако смо то констатовали, онда су задаци јасни. Започели смо са школом самоуправљача. Од 82 слушаоца, који су одређени од стране радних колективса да похађају наставу, 30 редовно одуступају! Може се толерисати неколико оправданости изостанака, али толики број — никако! Ова школа је само уједан вид идеолошког образовања. Према програму ЦК СК Црне Горе предвиђа се и школа за марксистичко образовање младих комуниста и омладинска политичка школа. Мислим да би најцелијесходније било да се у оквиру Културног центра оформи минијатурни центар за марксистичко образовање.

Димитрије Јововић, секретар СО Будва, рекао је да — делегатски систем, бар досад, функционише на стари, одборнички начин. „Још увијек не успијевамо да се он у пракси афирмише онако како је замишљено. Нема повезаности с базом. Појединачне делегације ултимативно захтијевају да се испуње њихови захтјеви, најављујући да ће у противном поднijeti коlectivnu оставку. То доказује да многи чланови делегација нијесу упознати са суштином делегатског система. Иначе, ми смо једина општина где сваки од око 400 делегата добија матерijale за скupštinku.

Мислим да би у оквиру ове сједнице било право да се појмену „Приморске новине“, као јавно гласило Социјалистичког савеза наше општине, јер је њихова улога у информисању грађана веома велика.

Директор у самоуправљању

ТЕРМИН ДИРЕКТОР значи: управитељ, руковођилац установе, односно предузећа, основне организације. Код нас је директор један од органа у радију организацији којом радни људи, остварујући самоуправљање, повјешавају у складу са Уставом, законом и Статутом, одређене функције органа управљања.

Функција директора утврђена је уставом у смислу инокосног органа у основним нелijама самоуправљања. Досадашњи развој друштвено-економског система одражава се и на положај директора. У административној фази управљања при ведом директор је имао значајне и веома важне (и широке) функције и овлашћења у предузетију. Он се придржавао наредби и упутстава административног апаратра и руковођења. Био је први једини.

Развојем самоуправљања положај директора се битно мењаја у зависности од новостворених услова. Његове карактеристике изражавају се као индивидуалитет самоуправног органа и својеврсног представника друштвене заједнице. Схватање положаја и функције директора долази до изражавања и у примјени начине његовог избора и склjučivanja.

У садашњој фази наше развоја ову функцију можемо дефинисати као дјелатност инокосног органа. Сада је он само први међу јединицама у његова функција у друштвеном раду је специфична и друштвено значајна дјелатност стварање економских и других услова усклаđivanja и синхронizacije dруштvenih производа u јединствену јединицу radi остваривања њихovih посебnih и опшthih interesova i izvršavanja самоuправne određenih ciljeva. Director је koordinator rada. On mobilizuje snage i sredstva u pravcu određene akcije, izvršava odлуke, kontrolisati proces rada koji inicira, ukazuje, predlaže, savjetuje, ali ne odlučuje, jer to čine udruženi samoupravljanja. Našto i zalaže se da će sredst-

va, rad i znanje organizuju na naјolitimaliji начин, kako bi rezultati bili što bolji a akcije što uspešnije. Da oni lici na sklopu direktora dobiti da se načinu da se uključi u radnom orkestru gde svaki član savršeno zna svoju partituru i sam nosi odgovornost za uspjeh ili promašaj čitanje predstave.

Функција директора — деликатна, одговорна и часна — од личности која је обављала захтјева не само стручност него и особити смисао за организацију посла и комуницирање с људима. За тај сложен zadatok je smisao da kreacija, odgovarač je образovanje, социjalno vlastiti i bogato umstvo. Za ovaj posao potrebna je silna volja, htjeće, upornost, dosljednost, principijalnost, širina vidika, samodisciplina, samoobičaju i kriptano poštjeće za pojedravljavanje. Jelom riječju, funkcija direktora zahtjeva čitavog i kompletog čovjeka uz apsolutno angažovanje svih njegovih snaga na poslu koji obavlja. A za ovu se poziciju mora ozbiljno pripremati i voljeti organizatorski i usmjeravajući posao.

Добар direktor za sve ima dovoljno vremena; on nikada ne prestaje da uči, osposobljava se i proširuje svoje образovanje horizonte; uvijek mora znati šta se oko njega događa i u drugim sferama dруштvenog, privrednog i kulturnog života, dokle je stigla nauka, gdje prestavlja mogućnosti, šta treba da obuhvate planove rada i perspektivni razvoj preduzeća i šire dруштvene zajednice.

Директору функцију definisemo kao poslovnu funkciju iko kosnog organa odvojenu od samoupravljačke vlasti. Razgraniceni su zadaci i kompetencije organa samoupravljanja i iko kosnog rukovođenja, koje, kao takve, čine dijalektično jedinstvo suprotnosti, a prostištuju iš druztveno-ekonomske položaje i drugih prava samoupravljanja, funkcija di-

ИЗ СЈЕНКЕ НА СВИЈЕТЛО

Уређује: Димитрије ЈОВОВИЋ

ДИФЕРЕНЦИЈАЦИЈА

Једни ћуте, а муте.

Други у име оних што ћуте муте.

Трећи само слушају,

а ћуте.

Четврти треба да открију оне који муте, да ујуткају оне који муте у име оних што ћуте, као и да покрену оне који слушају, а ћуте.

љају у вези предстојећих избора и праве кадровске комбинације.

Упозоравамо их да им по закону не припада никакда за прековремени рад.

КОНКУРЕНЦИЈА

Испитују се могућности да наша општина добије прву локалну радио станицу.

ТУТАЊЕ

Послије вишегодишњег ћутања поједини чланови Савеза комуниста најзад ће морати да проговоре, јер на предстојећим изборним састанцима морају објаснити зашто су ћутали.

ЗАБУНА

Пет првих слова у ријечима „критика“ и „кризис“ су истовјетна, па није чудо што појединци умјесто да критикују редовно критицирају.

УПОЗОРЕЊЕ

Сазнаје се да се неформалне групе окуп-

ЉУТЊА

Поједини наши грађани, који су ових дана добили „љубавна писма“ од Службе за испитивање поријекла имовине, нијесу се најутили због њиховог садржаја, већ што су им ова уручена у очи недјељних празника, тако да им је законом загарантован одмор пресјео.

ректора постаје промјенива и динамична и подложна самоуправној друштвеној контролi.

У сложеним условима дјелovanja direktor треба да покаже квалитетне стручњака, пословног и kompljetnog čovjeka. Његов ауторитет је овлаšćenja за dруштvena organizacija na održavanju načela i zakona. Prinzip obveznosti kontrolije svih funkcija u samoupravljanju maksimalno povećava odgovornost radnih ljudi u čemu ni direktor ne smije biti izuzetak.

Функција direktora se razlikuje i зависi od сложености radne organizacije. U osnovi organizaciji uoruđenog rada direktor je bliski konkretnim operativnim zadatcima, dok je u slожenijoj oslobodjenoj onih slijednih i manje važnih da bi svoje organizatorske i kreativne sposobnosti, mogao da posveti složenijim i važnijim poslovima. Druzi zadatci on ne prepušta svojim pomognicima i direktorima osnovnih organizacija uoruđenog rada. Naравno, on se brinuti da svako ostvari svoju dužnost u procesu rada i nađe svoje mjesto u okviru radne organizacije.

Сваким danom ћe se veće više zahtevati da tretirati stručnjake i ljudske vrednosti koje obavljaju funkciju direktora. Pored širokog spektra znanja, bogatstva moralnih i drugih, kvaliteteta, on mora posjedovati i sposobnost za njihovu svakodnevnu praktičnu primjenu. Brza naučna i tehnička dostignutja još više potenciraju i zahtijevaju valorizaciju neophodnih obilježja za profil direktora. Ne буде ли неко имао prenike kvalitetne koje смо istakli, тада не би дошло до тада да strada društveni interes.

Драго Станковић

СА СЈЕДНИЦЕ ИЗВРШНОГ ОДБОРА СКУПШТИНЕ ОПШТИНЕ

Водовод и канализација у првом плану

На сједници Извршног одбора Скупштине општине, одржаној 3. фебруара, у начелу је прихваћен Нацрт друштвеног договора за изградњу, коришћење и одржавање регионалног водовода и канализационе мреже за подручје приморских општина и Цетиња. О овом документу сада треба да се изјасне све радне организације на подручју наше општине. Према закључку Извршног одбора, све кредитне обавезе, које општина Будва има на име изградње садашњег водовода, треба да пређу на укупну масу обавеза регионалног водовода, јер ће и постојећи систем будванског водовода бити укључен у регионални.

Извршили одбор усвојио је Програм рада за 1975. годину, који ће бити упућен свим делегатима и друштвено-политичким организацијама, како би се на вријеме извршиле измене и допуне на основу евиденцијалних сугестија.

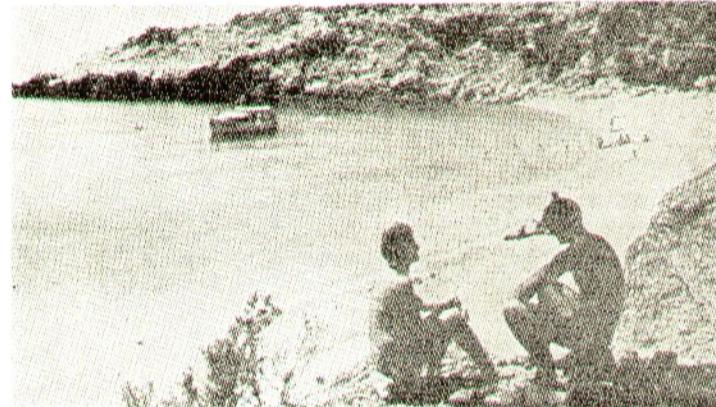
У Предлогу програма посебни акценат

дат је развоју школства кроз отварање другог разреда Средње туристичке школе, затим одјељења гимназије и изградњу Школског центра у Булви.

У припреми је и анализа о пословању г финансијском стању Завода за изградњу и уређење општине Будва (рапорте Фонд за изградњу комуналних објеката), како би се пришло санирању финансијског стања ове институције.

Извршио одбор је посбну пажњу по-
светио распореду представа из буџета, да-
јући приоритет финансирању мјесних и ин-
тересних заједница. У Нацрту програма
предвиђено је и допошење плана развоја
за период 1976—1980. године.

Априлска сједница Скупштине биће посвећена анализи припрема за туристичку сезону, где ће сви субјекти који на билоку који начин пружају услуге туризма изложити програме мјера.

Скровита пляжа привлачи многе купаче

„КАЊОШ МАЦЕДОНОВИЋ“ НА ДРОБНОМ ПИЈЕСКУ

На састанку Комисије за манифестације и пропаганду Одбора за прославу стопедесетогодишњице рођења Стефана Митрова Љубише, одржаном у манастиру Режевићи, на домаку некадашњег сједишта паштровске Банкаде, прављано је о припремама за изградњу сцене на Дробном пијеску, како би се већ у току предстојеће туристичке сезоне на њој могао поставити и извести „Кањош Македоновић“.

О томе шта би овај објекат значио за, иначе, доста оскудну туристичку понуду не само будванске ривијере, већ читаве обале од Херцег-Новог до Улциња, и шта је све предузимано да се приступи његовој реализацији говорио је Урош Ј. Зеновић, који је, заједно с Мињом Дедићем, професором академије за позориште, филм, радио и телевизију у Београду, иницијатор да ова сваке пажње вриједна идеја не буде само замисао појединих ентузијаста, већ да постане брига Скупштине општине Будва и неких републичких институција, а у првом реду туристичких организација.

Професор Академије за позориште, филм радио и телевизију Алојз Ујез исцрпно је говорио о условима изградње сцене на Дробном пијеску, која би могла да има привремени или трајни карактер, као и о постављању амфитеатралног гледалишта са три до пет хиљада сједишта. С обзиром на конфигурацију и друге „особине“ терена, требало би, по његовом мишљењу, донекле преиначити, заправо прилагодити сценарио професора Дедића, што неће представљати никакву тешкоћу. Да би се већ ове сезоне могло „стартовати“ с драматизацијом Љубишиног „Кањоша Мацедоновића“ требало би изградити приступни пут до Дробног пијеска, уредити паркиралиште, довести воду и електричну енергију и поставити најнеопходније објекте. Иначе, комплетна изградња сцене био би дугорочнији задатак.

У веома плодној и исцрпној дискусији учествовали су, између осталих, **Светозар Дурутовић**, члан Извршног комитета Предсједништва ЦК Савеза комуниста Црне Горе, **Марко Шпадијер**, замјеник главног и одговорног уредника „Побједе“, **Сретен Асановић**, предсједник Удружења књижевника Црне Горе, и **Рајко Џеровић**, уредник Телевизије Титоград. Заузет је став да је постављање сцене трајног карактера веома важан задатак чије остварење не треба да буде брига само Скупштине општине Будва, али да она треба да о томе донесе одлуку и да изради такозвану конструкцију финансирања. Сасвим је оправдано рачунати на помоћ друштвене заједнице, пошто је очигледно да није у питању објекат локалног значаја. У првом реду треба се оријентисати на туристичке организације, помоћ електропривреде, радних организација са подручја комуне, Југословенске народне армије и одговарајућих републичких фондова и институција. Предлог формулисан у овом смислу биће достављен Скупштини општине Будва, како би она на једној од првих сједница могла да донесе одговарајуће одлуке, између осталих и да именује лица за реализација ове значајне културне и, у исто вријеме, привредне акције.

Преко 560 станови у друштвеној својини

На иницијативу Оштинског синдикалног вијећа, Општинског одбора ССРН и Извршног одбора Скупштине општине на подручју будванске општине формираће се самоуправна интересна заједница становаша.

Тим поводом формиран је иницијативни одбор, који интензивно ради на доношењу нормативних аката — Одлуке о формирању Заједница и Статута. У току су и активности око избора делегата из делегација у основним организацијама удруженог рада и мјесним заједницама. Предузеће се, такође, мјере да се ажурира документација у бившем стамбеном предузећу при Дирекцији за урбанизам, како би новоформирана Заједница, одмах по конституисању, успијешно стартовала.

— Оснивањем самоупра-

вие заједнице становаша оствариће се већи утицај на цјелокупну политику стамбене изградње у будванској општини — рекао нам је Мијорад Дапчевић, секретар Општинског вijeća синдиката — а осимо на рjeшавања стамбених питања радних људи у оним организацијама које за ту намјену не располажу потребним средstvima.

ви), тај проценат ће, крајем ове године, знатно порастти. Но, и поред на изглед по-вљиве стамбене ситуације, многи радници живе у изузетно тешким стамбеним приликама. Док појединци мијењају станове, пре лазећи из добрих у боље, радник Млинско-пекарског предузећа из Бачке Тополе са женом и петоро деце, од којих најмлађе има шест мјесеци а најстарије шест и по година, живи у просторији од $12,5 \text{ m}^2$, за коју плаћа 50.000 стarih динара мјесечно! Укупна мјесечна примања ове породице износе 260.000 (стarih) динара. То је само један примјер. Сличан однос према рјешавању стамбених проблема радника имају и друге радне организације, чија се матична предузећа налазе ван подручја будванске општине.

Тржиште освајају квалитетом

ПРИЈЕДОЉЕ ЈЕ 9. ЈАНУАРА ове године прославило тридесетогодишњицу ослобођења. Традиционалну награду, установљену поводом тог значајног датума, ове године добило је и Грађевинско предузеће „Рад“, које запошљава око 1000 радника и изводи радове широм наше земље. Тим поводом око 130 радника овог предузећа добило је награде (ручне часовнике) за дугогодишњу вјерност свом колективу. Од награђених радника њих петорица налазе се на градилишту у Будви, где „Рад“ већ пуних дванаест година изводи грађевинске радове. На скромној свечаности, којој су присуствовали председник општине **Бранко Иванчевић**, предсје-

ник Радничког савјета пре-
дузећа „Рад“ **Милојко Јаков-љевић** уручио је награде Ра-
хму **Мурановићу**, Миливоју
Пушици, Недељку **Пузовићу**,
Раденку **Посркачи** и Вукај-
лу **Шљукићу**.

Присуство овој свечано-
сти искористили смо да по-
вездемо разговор с неимарима
најљепших здања у нашем
граду: Дома културе „Гојко
Краповић“, Хотела „Парк“
с вилама у Подкошљуну, од-
маралишта „Утва“, прве
стамбене зграде у Петровцу
стамбене зграде за борце у
Будви и сада Дјејџер вртића
у изградњи. Присустан је и
дугогодишњи директор овог
вриједног колективиа **Хасан
Ђуловић**.

— Драго нам је што сте
се одазвали овом нашем по-

зиву, што је ту и предсједник општине Иванчевић — рекао је директор Туповић — обраћајући се присутни-ма. Ми Будву волимо као наш град. Ту зарађујемо свој хљеб и хранимо наше породице. Морамо цијенити инвеститора и квалитетом до-казати да смо добри грађе-винари, квалитетом освајати тједните

Грађевинско предузеће „Рад“ је заиста досљедно своје девизе: овој посљедњој награди — Ослобођења Пријепоља, претходиле су Награде Привредне коморе СР Црне Горе, а затим Орден Републике са сребрним вијенцем. И брига о људима у овом колективу је, такође, на висини. Сваке године по двадесетак радника проведе од 7—10 дана на наградном путовању у Кијев, Москву и Лењинград. За многе од њих то је „прво ваздушно крштење“, а обилазак историјских споменика у овим великим културним центрима представља посебан доживљај. Поједини радници, по повратку с пута, кажу да би дали годину дана живота само за то што су видели „Боролинску битку“

На слици: Директор Хасан Ђуловић и предсједник Радничког савјета Милојко Јаковљевић са петорицом награђених радника.

За зручності паролем може бути як з-над право-

УСПУТ ЗАПИСАНО

ЈУЧЕ И ДАНАС МАРКОВИЋА

ИЗ БУДВЕ НАС ЈЕ ИСПРАТИЛО СУНЦЕ, али вријеме хоће да се поквари — вјетар је почeo да дува, и бива све хладније. Возимо се старим цетињским путем, уским и са рупчагама, кога ће ускоро замијенити широка асфалтна трака. Испод некадашње школе у Маинама скрећемо са асфалта, лијево. Наилазимо на расцјетали бадем. У једном обору видимо поморанџе. Испред нас шума маслинovих стабала. Док се приближавамо првим кућама, чујемо лавеж паса.

То су Марковићи, село надомак Будве, одакле се пружа неизјерватно лијеп поглед на пучину. Прво нас дочекује стари млин обрастао у бршљан, на Пипару одакле су воду повели у Будву. На вртачама — коров, међе су разваљене и иза њих нема лоза и смокава. Раскривени кровови казују да су куће напуштене прилично давно.

Такви су Марковићи, али само на први поглед. Корачамо недавно пробијеним крчаником, кога је вода подлокала. Питамо се: зашто су људи одлазили из ове питомине у свијет? Јер, три пута су Марковићи расељавани. Још у 17. вијеку многи су отишли у Петровац, Црмницу и, због крвне освете, чак у Турску. А онда, послиje првог свјетског рата, у потрагу за хљебом, Марковићи и Радуловићи — та два братства живјела су тада у Марковићима — одлазе у Војводину и Америку. И, опет, након другог свјетског рата, остављају село, посну земљу коју дједови нијесу имали времена да обрађују; и насељавају Ковин, Сен-Жту, Врбас, Ловћенац, Фекетић...

Тишина је у Марковићима. Нема пастира, не чује се дјечја вриска, ни пјесма мушки. Три породице живе данас у селу — Илија Ђуров, Ђуро Митров Марковић и фамилија Крста Радуловића. И старице Ивана Савова, Ивана Перова и Стане Филипова.

— То је наше село — тоже нас из мисли Јово Симов. — Кају да су се наши преци ту доселили негdје у 16. вијеку, из Пипера. Овај крш насељили су тада Марковићи, Радуловићи, Костићи и Вучковићи, али ова два посљедња братства су изумрла. Није било лако — мало се умиralo, а више гинуло...

Прича саговорника враћа нас у прошlost.

У времена буна и ратова уви-

Бадеми су процвјетали у фебруару

јек је био и неко из Марковића. Иако су живјели ту, близу мора, људи су стално упирали поглед у планину. Тамо их је машила слобода — тамо су живјела непокорена црногорска племена, којима су Марковићи увијек били окренути. Ту је боравио и лијечио народ цар самозvanaц Шћепан Мали који је захваљујући Вуку Марковићу, капетану Тановићу и још неким главарима, постао црногорски владар.

Од вајкада се овде живјело посно, али часно. Pero Марковић погинуо је са црногорским барjakom у руци на Вучјем Долу. Храбро је умро и Раде Јовов. Двадесет добровољаца из Марковића стигло је из Америке да би помогли свом народу. Прешли су Албанију и оставили трагове до Крфа.

Непријатељ је овде увијек дочекиван на нож. Поносни Марковићи нијесу хтјели ником да служе. Због непослушности аустријској војсци, прича се, једне ноћи попаљено је цијело село. Pero Јовов трунуо је по тајницима аустријским, зато што је убио официра црно-жутие монархије. И тако: сваки путник и намјерник радо је виђен и прихватан, а отимач је био сваком мрзак. Слобода се цијенила изнад свега.

Стижемо до куће Стане Филипове, једног од активиста у то-

ку посљедњег рата, која сада живи сама. Јово Симов, један од организатора устанка у овом крају, почиње причу о крвавим јулским данима 1941. године.

Осамнаест домаћинстава дочекало је почетак рата. Тридесет и три их је пошло са Чојкове главице, зборног мјеста Маина, да покажу колико се цијени слобода. Многи се нијесу вратили у село, многе мајке су се завиле у црнину. Milo Илијин Марковић је на најзвјерски начин убијен у Будви — стријељали су га Италијани. И Станко Ивов Радуловић погинуо је од пушке италијанских црнокошуљаша. Храбри Вуко Филипов, командир чете у Ловћенском одреду, пао је од непријатељских куршума у зиму 1943. у Љешанској нахији. Митар Крстов и Марко Ђуров, храбри борци Четврте пролетерске бригаде оставили су животе у Србији. На Косову је заувијек заклопио очи Илија Ђуров, борећи се против балиста.

— Били смо јединствени — наставља Јово. — Носио нас је слободарски полет и жеља да што прије будемо слободни. У нашем селу, у тој кући на крају, формиран је један од првих народнослободилачких одбора у овом крају. Имали смо актив Скоја. Зато нам нијесу никад давали мира: зlostављали су и старо и младо, и мушки и женско.

Још је у сјећању преживјелих бораца једна хладна новембарска ноћ 1943. године. У Гребљу је погинуо борац Кустудић из Мајстора. Неколико одважних сељана из Марковића пошло је на сахрану. Чули су зато четници, и услиједила је рација. Похапшени су сви чланови партизанских породица. Тада је тешко рањен храбри Ђуро Марков. Јуди и жене одведени су у будвански затвор, где су зlostављани пуна три мјесеца.

— Кад се сјетим тих дана, сва

претрпнем — упада Стана Филипова. — Затварани смо били и прије тога, у јулу 1941... Осамнаест дана су нас мучили Италијани у Будви...

Идемо до краја села. Тамо је кућа покојног Илије Радуловића, народног видара и правог партизанског пријатеља. Дом је напуштен, син Нико саградио је кућу, долje у Будви.

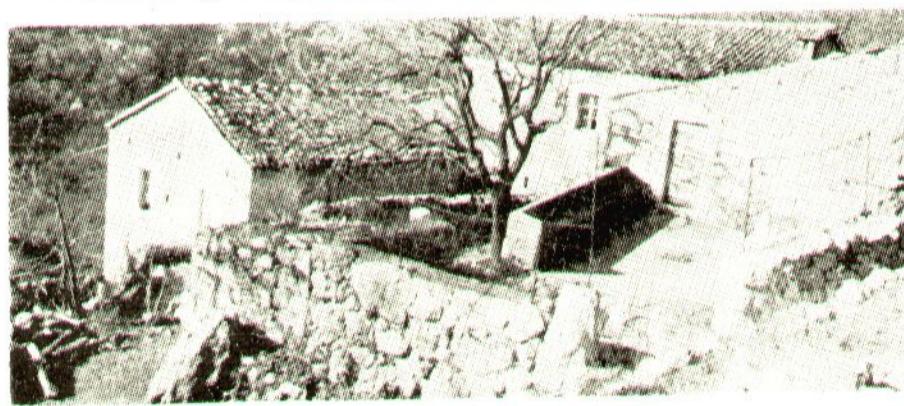
Мрак „гута“ куће и тишина пада на Марковиће. Зову нас код Митра Перова, који је недавно дошао из Панчева. Ускоро ће у пензију, и жели да се врати у родно село. На огњишту пуцкета ватра, а деведесетогодишња Ивана Перова нуди нас ракијом.

— Поправију кућу, и овде се настанити — прича Митар. — Дуго сам био у оној равници и зажелио сам се, брате, ових вртача и камена, иако је све то сада пусто.

Морамо поћи и до Анђе Ивове, чија се кућа оправља. Њени из Војводине желе да доведу воду и купатило да направе. Биће то лијепа кућа, као оне у граду. У великој соби, где су се прије више од тридесет година окупљали партизани, на зиду је урезана велика петокрака — траг херојских дана. И ова кућа била је база и партизанско скровиште.

Док се стрмом стазом спуштамо ка путу, размишљам: село, ипак, неће остати пусто. Будва, која се као велики град, шири и развија, ту је у близини. Марковићи, смјештени у шуми храстова и маслина питома су оаза чија перспектива никако није умирање. Туризам тражи нове просторе — ово село је у залеђу „јадранске љепотице“. Вјероватно ће лозе опет пупити, смокве и наранџе се зеленити... Додајмо још: у непосредној близини пролази и нови пут који ће спојити Будву и Цетиње. Њиме ће стићи љепши дани за ово лијепо село.

Саво Грегорић

Куће у Марковићима

СЈЕДНИЦА ОПШТИНСКОГ ОДБОРА СУБНОР

БОРЦИ ПРЕД ИЗБОРЕ

У Будви је одржана сједница Општинског одбора СУБНОР-а, којој су, поред предсједника и секретара мјесних удружења бораца НОР-а, присуствовали предсједник Републичког одбора СУБНОР-а Владо Стругар, предсједник Општинске конференције Савеза комуниста Милан Митровић и члан Савезног одбора СУБНОР-а Пеко Љијешевић.

На сједници је донијета одлука о спровођењу избора у мјесним удружењима бораца НОР-а до краја марта мјесеца 1975. године, али је анализиран и досадашњи рад ове друштвено-политичке организације.

Очијењено је да је ова организација, гледано у целини, успјешно извршила значајне и сложене задатке који су јој били повјерени. Посебно су запажени резултати на његовању и развијању револуционарних традиција и преношењу тих традиција на младе генерације. Поводом дана ослобођења делегације ове организације посјетиле су споменике и спомен обиљежја, како на територији општине тако и на другим мјестима, где су стријељани и гинули борци са овог подручја, и положиле вијенце. Тако је на дан ослобођења општине Херцег-Нови посјећен споменик на Савини, подигнут стријељаним борцима у првом свјетском рату, а 1. децембра споменик палим борцима у крвавој пљевачкој бици. Нијесу заборављена ни спомен обиљежје на Цетињу, с тим што су, поред делегата СУБНОР-а, у делегације били заступљени чланови породица погинулих и представници друштвено-политичких организација.

— Пред организацијом СУБНОР-а стоје озбиљни задаци, који се с успјехом могу извршити уз максимално активирање сваког појединачног, или само под условом да не изостане пучна сарадња са Савезом комуниста и другим друштвено-политичким организацијама. Борачка организација мора се посветити извршењу првенствено друштвено-политичких задатака, ослободити се рјешавања и анализирања секундарних питања, која спадају у дјелокруг других органа и организација. За нормалан рад морају се обезбједити неопходна средстава, јер је борачка организација још потребна нашем друштву и још увијек представља чврст ослонац друштву као целини — рекао је у свом излагању, поред осталог, Владо Стругар.

Владо Стругар је даље naveо да је приоритетни задатак свих бораца чување тековина НОВ, па је борачка организација дужна да прати дјеловање не-пријатеља, било у земљи или ван ње, и енергично му се супротставља на свим фронтовима, а оним борцима, који су нездовољни, којима се нешто не свиђа у нашем друштву, нема мјеста у борачкој организацији и треба их одстранити, јер такви борци нијесу спремни да се боре за линију Савеза комуниста.

— Борци морају да знају што се ради на сваком мјесту у нашем друштву, да знају што се ради у Скупштини општине, какве се одлуке тамо доносе и како се понапају делегати из редова борачке организације — рекао је, на kraju, Владо Стругар.

— Борци су се први активно укључили у борби на отклањању и отkrивању raznih slabosti na нашем području, pa se našu boracu organizaciju može kazati da je bila čvrst oslonac Savезu komunista. Međutim, bilo je mališih grupica, koje se nižesu borile niti se bore za stavove Savезa komunista, već, djeležujući oporavnički, nakočne i stuporavaju našu akciju. Takvimi boricima nemaju mjesto ni u Savезu komunista ni u boračkoj organizaciji, — казао је, između ostalog, Miljan Mitrović.

На сједници је подржан предлог Предсједништва Републичког одбора СУБНОР-а да се спроведу избори и у борачким организацијама за нове општинске изборе до краја маја мјесеца 1975. године. Донијета је одлука о реорганизацији СУБНОР-а, за територију општине Будва, тако што се формирају пет мјесних удружења бораца уместо досадашњих три, и то по мјесним заједницама.

Д. Ј.

IN MEMORIAM

Мило Медиговић

Рођен 1912. године, Мило је у пајранијем детинству осјетио све тешкоће и исдаће једног бурног времена и непарног режима. Син печалбара, који, као ни многи други људи из овог краја, није могао да нађе хлеб за себе и своју породицу у посном завичају, био је пројект ријешеношћу да се за бољи и срећнији живот, за безбрижније дјетинство и радоснију младост вриједи борити и жртвовати.

Као студент медицине на Београдском универзитету Мило је припадао напредном студенческом покрету да би 1941. године, одмах послије капитулације бивше Југославије, био примљен у Комунистичку партију која је, припремајући наше народе на општенародни устанак, изјавила свима и свакоме да борба није завршена, да гласни окријаш тек предстоје. Повјерење које му је указано пријемом у чланство предвођничког одреда радничке класе није никога изненадило: у Миловој кући налазили су сигурно склониште прогонених комунисти, а и Београдски универзитет, као прва његова школа, био је незамјениљива ковачница кадрова, који ће крвљу својом, самопријегором и јунаштвом васпитавати и настављавати на десетине хиљада одважних бораца и преглатаца.

Мило Медиговић је не само идеолошки, већ и крвно убрзо везан за нашу народноослободилачку борбу: на заставама нашим црвеним, виорним, румене се капији крви његовог брата Шипира, чија је јуначка смрт у славној пљевачкој бици примјер јунаштва и самопријегора.

На Паштровској гори, која је једно вријеме била једина слободна оаза у овом дијелу наше земље, Мило Медиговић је као секретар партијске ћелије, члан Среског комитета Комунистичке партије Југославије, а касније и његов секретар, даје значајан допринос у организовању и јачању органа народне власти и стварању солидне базе за разгарање ослободилачке борбе. Његов допринос се не исцрпљује на овом терену, где је провео највише времена: као помоћник комесара Прве бокељске brigade, он је пружао све-

срдну помоћ не само четама и батаљонима, већ и организацијама власти у тек ослобођеним крајевима.

Као опробан борац и руководилац кога су красиле најљепши особине, Мило је изабран за вијећника Ирпинске антифашистичке скупштине народног ослобођења у Колашину. У првој влади Народне Републике Ирпе Горе заузео је мјесто помоћника министра народног здравља. Налазио се потом на дужностима предсједника Среског народног одбора, секретара Среског комитета Комунистичке партије Југославије, а касније и његов секретар, даје значајан допринос у организовању и јачању органа народне власти и стварању солидне базе за разгарање ослободилачке борбе. Његов допринос се не исцрпљује на овом терену, где је провео највише времена: као помоћник комесара Прве бокељске brigade, он је пружао све-

највећи жртви и вјечни спомени на човјека и бораца чија смрт представља огроман губитак за све који су га познавали, вољели и поштовали, за све one којима је он читавог живота раздавао и даривао читавог себе, за све one — а таквих је веома много — чија срца крваре због тога што његово срце није издржало темпо борбе, рада и љубави, какав му је он био наметнуо.

У ОЧЕКИВАЊУ СЕЗОНЕ

Лијепо вријеме, које ових дана влада на нашој ривијери, користи се за припремање објеката како би они били спремни да приме прве госте.

На слици: Бар „Кастело“ у Петровцу на Мору — један од најатрактивнијих туристичких објеката.

справдан захтјев младића и јунака. Пак, ипак, до дана наше постоји само разумевање и пук жельја да се обезбеди један кутак за њих, и низшта више!

Општинска конференција Савеза социјалистичке омладине на многим састанцима и скupovima, тражи да се нађу погодне просторије за Дом омладине, или никако да се креће даље од тога. Не може се ректи да и други одговори зарад са омладином — као, на пример, Општинска конференција Савеза комуниста — нијесу расправљали, доносили заклучке и давали препоруке да се, најзад, омладинској организацији изаде у сусрет. Исто тако, не може се тврдити да код других друштвено-политичких и других фактора у општини не постоји разумевање за овај

Кад се разговара о једном оваквом рјешењу, изражено је склоност да се ситно талкује: како би коришћење те сале, у угоститељске сврхе донијело годишње такве и такве приходе, а при том се заборавља, или једноставно неће да се склопи, да та просторија треба да склопи и организује омладину, и што је у овом тренутку највеће, да помогне да младићи и ђевојке престану да лутају и губе доста времена на улицама. Рјешавањем овог питања омладина се не би више разнодала у веома скупим хотелима и баровима, а и то би било један од предуслова да млади почну да сами стварају своје културно-умjetничке програме, да се забављају и раде — једном ријечју да се у својим просторијама политички организују на програмским задацима Савеза социјалистичке омладине и Савеза комуниста Југославије.

СТО ГОДИНА ОД СМРТИ СВЕТОЗАРА МАРКОВИЋА

Сијач напредних идеја

ОВИХ ДАНА, ТАЧНИЈЕ 26. ФЕБРУАРА, навршава се сто година од када је у двадесетдеветој години живота умро Светозар Марковић, човек коме је прије свега било стало до резултата и дјела, а не до ријечи и система. Узимајући на своја слаба плећа титански терет, одушевљени поборник за спровођење у живот програма Интернационале, он је своја учења и практични рад прилагођавао приликама и средини у којој је живио. То је и разумљиво ако се има у виду да је, нарочито у почетку, био „сам против свих“, окружен са свега неколико младих људи. Ипак, иако нов и непознат, Светозар је смјел и изазивачки ушао у борбу против мрачних сила ондашиње Србије: гњилог либерализма, који је имао уза се готово сву интелигенцију и прогресивно оријентисане појединце, монархије, организоване на апсолутистичком систему, и бирократизма, који је као каква мора притиски-

Светозар Марковић

вао цијelu земљу. Храбар, одлучан и бескомпромисан, он је за свега неколико година успио да уздрми не само династију, већ и монархију као институцију, да пољуја њен аутопритец и да, стављајући наступот бирократији одлучну демократски оријентисану странку, нове нараштаје упути новим правцима.

Тип човјека од убеђења, „проповједник начела и критичар“, идеолог који није само показивао пут, већ и лично давао пример ћијевности.

Светозар Марковић био је идеалан вођа једног напредног покрета. Својом снажном критиком он је учинио крај бирократском систему који се није много разликовао од оног у турској пашији. Свој изграђени поглед на свет је предао младој генерацији и захваљујући томе — а то је најбоље показало стољеће које је прошло од његове смрти — постао историјска личност.

Послије „Раденика“, првог социјалистичког листа на Балкану, издавао је „Јавност“, „Глас јавности“ и „Ослобођење“ у којима је штампао теоријске чланке о националном питанју заједнички се да се оно решеши на бази федерације. Бавио се проблематиком равноправности жене, самоуправе, задругарства, а његови чланци „Пјевање и мишљење“, „Реалност у поезији“ и „Реални правца у науци и животу“ значили су огроман допринос развоју новије српске књижењности.

СКУПШТИНА САМОУКИХ СЛИКАРА И ВАЈАРА

Наивци све масовнији и упорнији

У БУДВИ ЈЕ 2. ФЕБРУАРА одржана годишња скупштина Удружења самоуких сликара и вајара Црне Горе на којој су разматрани прошлогодишњи резултати и сачињен план активности за ову годину. Истакнуто је да је на иницијативу Културног центра из Будве, ујето 1973. године, у галерији „Саница Марија“ одржана прва изложба самоуких сликара и вајара Црне Горе. Не дugo потом они су основали своје удружење, након чега је почeo плодни рад наивaca.

У току прошле године одржано је десет колективних и 12 самостalних изложби, које је видjelo око 20.000 људи из Титограда, Иванграда, Никшића, Херцег-Новог, Котора и још неких мјеста, где су у фабричким халама и радничким домовима приређиване колективне

изложбе. Поред тога, Драгољуб Шћекић, Борђе Вучковић, Ружица Јестровић, Тодор Вучковић, Вукота Мијуншковић и Стево Балабушин приређivali су изложбе у галеријама широм наше земље.

Драгољуб Шћекић, Марко Денда, Коста Жуњић и Радован Ђуричковић добили су награде Републичке конференције Савеза синдиката за радове које су изложili у Титограду поводом одржавања Петог конгреса Савеза синдиката Црне Горе. Александар Рафајловић добио је награду Међурепубличке заједнице за културу из Пљевља, а Драгољубу Шћекићу и Драгољубу Милачићу припадале су награде Иванграда, односно Титограда. Тодор Вучковић добио је прву награду на Међународној изложби

самоуких сликара и вајара у Монтијану у Италиji.

Највећи проблем у раду Удruжењa чини недостatak финansijskih средstava, збog чегa сe њegovi članovi niјesu mogli odrzavati na pozive za gostovanja u Valjevu, Zaječaru, Brčkom, Dubrovniku i još nekim mjestima.

— Неопходна нам је гalerija — истакao је Коста Жуњић, предсједник Уdruжењa. Moramо imati prostoriju gdje bi na jednom mjestu bili sabrani naši radovi. Za sada ponude su nam stiglije iz Budve, Cetinje i Danilovgrada, a Danilovgrad obavežava da nam izgradi galeriju.

Овогodišnji planovi veoma su ambičiozni. Prvo ne biti priređena velika izložba nađiboljih dječa prirogoških „naivaca“ u Domu „Bjuro Salaj“ u Beogradu, koju će vidjeti i građani Novog Sada, Zagreba i Trbovšća. Poslije toga biće priređeno pet izložbi u Crnoj Gori. Štampanje se katalog radova članova Udruge.

Odлучeno je da svaki član Udruge pokloni po jedan nađibolji rad za galeriju „Самоуки умјетници Ју гospodjije Његошу“, koja će biti otvorena na Cetinju.

Na skupštini je priješlo da se u Udruge pokloni po jedan nađibolji rad za galeriju „Самоуки умјетници Ју гospodjije Његошу“, koja će biti otvorena na Cetinju.

Послије гостovanja у Херцег-Новом на прослави „Мимоза 75“, као и претходних година, фолклорни ансамбл „Шота“ из Приштине проводи рекреацији одмор у хотелу „Маестрал“.

На питања шта нам ново приpremaju за следећу сезону и какви су планови гостovanja, одговорila nam je Naxire Suroi, direktor Ansambla.

— Неопходно je osvježiti program. С tim ciljem primemamo tri korografijske. Dujnji smo da održimo određeni broj koncerata na Kosovu, a bimeo gosti i pozornica u многim gradovima naše zemlje. У toku su pregovori za gostovanje u Sovjetskom Savetu i u jednoj od afričkih zemalja. Iako svi ti planovi niјесu definitivni i razrađeni, очekujemo da nemojmo oствariti predviđeni broj koncerata.

Aca Žorić, solista Ansambla, najpozvalniji je izrazio o условима које nudi hotel za odmor i rekreaciju.

— Хотел je komforan, ima bazen sa topлом морском водом, okolina je izvanredna, што se може reći i za ljužbene domaće.

В. Bradin

С. Г.

Radovi su u toku

Рестаурација Режевића

Манастир Режевићи је један од најстаријих споменика наше културно-историјске прошlosti. Основан у доба Немањића прошао је кроз све голготе кроз које и наш народ. За вријeme svih naјezda neprijatelja, a њих je bilo доста, плачан је и спаљivan.

Послије ослобођења обновљен је и стављен под заштиту Закона. Међутим, због времена, a још више вандализама италијанског окупатора оставили су дубоке трагове на овом вриједном споменику. Захваљујући Заводу за заштиту споменика културе, Скупштини општине и предузимљивosti па-

стојатеља манастира Мардарије Шишовића, Режевићи су обновљени и сачувани од даљег пропадања. Али, иако је доста урађено на уређењу манастирског конака, конзервацији фресака и комплетном манастирском комплексу, остало је још доста да се уради.

У току санирања од земљотреса и минирања растрепијених зидова треба измијенити цјелокупни спољни мјаптер на зидовима и убацити нови да би се зауставило пропадање фресака. За ове послове према предрачуни, треба обезбиједити 170.000,00 динара.

В. Stanišić

ИЗ НАШЕ ПРОШЛОСТИ

Умир Паштровића и Бајица

ГОДИНА ЈЕ 1851. Мјесец март. Мјесто умира — Будва. Представници Паштровића и Бајића, „по наредби старије власти“, састали су се да би развијели, осудили и помирили „сваку чегрт, главе, ране и плијенове“. Изабрали су између себе двадесет и четири кмета, који сједоше, „осудише и сенгенцијаше“:

„У прву батише главе попа Јова Љубишића и Стијепа Савова Митровића за главе Јова Вукосавова Бајића и Петра Јовову Бајиће Дубовачкињи... Затим пребише рану покојнога Саве Вукосавова, рану Крста Стијеповића Анђела за рану Шута Петровића Бајиће и да плате Паштровићи 15 цекина берберине за лијечење Шуту Петрову: „У трећу се заклеши Јово Мицор, Видо Станков Рађеновић, Стијепо Илији Переziћ, Митар Суђић, Бело Калајурђевић и Стеван Јубишић да Јосиф Буров Гргевић и Филип Вуковић чијесу издали Иво Милова Бајићу. Дамјан Кульчић, Стијепо Диваковић, Видо Срзентић, Божко Никлаковић, Иво Миковић и Митар Попов Гргевић заклеши се да Видо Бјелица чије „уздрока“ смрт Мишић Дубовачкињу“. Пети по реду заклеши се Митар Новаков, Ђуро Радов, Шуто Вуков, Нико Драгов и Иво Филипов, сви из Бајића, да Иво Јовов Бајића чије је убио Нико Јовов Гргевић. Шеста пресуда гласила је да плати главу Сава Јовову Бајиће. Према седмој пресуди плаче режевско осуђено је да плати главу Вука Ђурова Бајиће са 133 цекина и четири цванцика и да се мери „по обичају од земље, и сувише да исто плаче 27 цекина за овнове и звона, што је запlijenено“, „а за 19 цекина, што говори да је платио, да се закуни Јово Зековић, Нико Станков Радовић, Стијепо Илији Переziћ и Марко Павловић“. Осма пресуда гласила је да Бајиће плате главу Крста Ђурова Кенгере са 133 цекина и четири цванцика и да се мери „по обичају од земље, а Кенгер ће њима рану 35 цекина, ако се утврди да је ратник остао сакат. Бајиће су осуђене затим да плате главу Коста Ђуркову Кулчићу са 133 цекина и четири цванцика „и да се мери по обичају од земље“. Најзад је пресудијено да се убудуће Црногорци суде у Будви а Паштровићи на Ститију, као и да се „не плаћа више ни суди никаква рана, ни глава, која се убије у лупештигу“.

Пресуду су својеручно потписали Анто Аизуловић, поп Лука Поповић, Митар Гргевић и писар Стефан Јубишић, доцније су и будући исписмени ставили крстове Грабе Митровић, Бело Калајурђевић, Стијепо Диваковић, Митар Суђић, Видо Срзентић, Иво Миковић, Стијепо Переziћ, Видо Рађеновић, Дамјан Кульчић, Јово Мицор, Божко Никлаковић, Ђутур Петров Укмановић, сердар Мило Бајића, Ђуро Прелов Бајића, Петар Попов Бајића, Шуто Вуков Бајића, Ђепо Јокетин Бајића, Јоко Савов Бајића, Нико Јовов Бајића, Нико Савов Бајића, Саво Машов Бајића, Ђуро Капа, Саво Боков ајџа и Никола Савов Бајића.

М. L.

Припреме за првенство

Фудбалери „Могрен“ почели су припреме за наставак првенства. Тим је знатно ојачан, тако да тренутно располаже са 32 фудбалера! Припреме ће се изводити у Будви, а биће одиграно и неколико пријатељских утакмица. У припреме ће се рачунаше и утакмице у којима „Могрен“ игра у Купу Југославије и Купу „Никшић Буђин“.

*

Петровачки фудбалери су, такође, почели са припремама за наставак првенства у Црногорској лиги. Као што смо и раније писали, тим ће на првоје бити измијенен, јер су отишли Божовић и Домазетовић, а приступили Иличић и Гленца.

*

У Будви су на припремама боравили фудбалери „Зете“ из Голубоваца, која се послије јесеног дјела налази на првом мјесту у Црногорској лиги. Припреме у Будви, које су трајале осам дана, фаза су континуираног рада тима, који ће настојати да се домогне Друге савезне лиге. Како нас је обавијестио тренер Војо Гардашевић, на припремама се налазило 18 играча.

*

Фудбалери клуба „Његотин“ из Ловћенаца, члана Војвођанске лиге, боравили су у свом одмаралишту у насељу Подкошљун. У хотелу „Интернационал“ неколико дана одмарале су рукометашице „Текстила“ из Бијелог Поља, члана Друге савезне лиге.

*

Група од 15 младића из Будве сваког дана интензивно вежбала између два коша, припремајући се за оснивање кошаркашког клуба. С њима ради Сретен Зечевић, дугогодишњи кошаркаш „Радничког“ из Иванграда.

*

ИЗ РАДА САОБРАЋАЈНЕ МИЛИЦИЈЕ

МАЊЕ УДЕСА

БРОЈ УДЕСА НА ДИЈЕЛУ ЈАДРАНСКЕ МАГИСТРАЛЕ од Улциња до Дебелог бријега се смањује. У току јануара забиљежено је 16 саобраћајних незгода. Три лица су погинула, а три тешко повређена. Ако се то упореди са ранијим мјесецима, долази се до закључка да је незгода испак, мање.

— Смањио се број оних који возе под утицајем алкохола — рекао нам је **Миланко Ђелькаши**, командир Станице. Готово у последње вријеме није забиљежен случај да је неко изазвао удес у припитом стању.

Највише удеса је — због поледице. Пут се не одржава, односно радници Предузећа за путеве не посипају асфалт шљаком и солју, због чега је и упућено неколико пријава надлежним органима.

— Један од највећих проблема су аутобуска стајалишта и пјешачки прелази — рекао нам је даље командир. Аутобуси, нарочито они који саобраћају у локалу, стају на сваком мјесту. Прелази за пјешаке нијесу обиљежени и — посљедице су веома тешке. Интервенисали смо код аутобуских предузећа и општинских скupштина, али до сада без успјеха. Мислим да се нешто мора предузети и да се туристичка сезона овако не смије чекати.

*

Патрола саобраћајне милиције из Будве успјела је да лиши слободе двојицу државника, који су извршили више узастопних крађа на Црногорском приморју. То су Видосав Стјепановић из Загреба и Зоран Алагић из Бање Љуке, који су ухваћени у Буљарици. У њиховом возилу „Застава 750“ РИ 456-51 нађено је доста разноврсне робе. Провалници се налазе у истражном затвору.

*

Милиционарима Станице саобраћајне милиције из Будве пошло је за руком да ухвате двојицу шверцера дуваком. То су Бајрам Буџац из Старог Села код Урошевца, који је ухваћен 25. јануара у два сата ноћу. Он је у колима скопске регистратурије скривао 200 килограма ду-

вана. Други шверцер је Нурет Османовић из Бијелог Поља који је у „вартбургу“ ВП 28-84 скривao 120 килограма дувана. Дуван је одузет, а шверцери су притворени.

*

На великој кривини, која је рађена под правим углом на новом улазном путу у Будву, додата се саобраћајна незгода у којој су тешко повређени Радојица и Блажко Бошковић из Бијелог Поља, а лакше повреде задобио је Радојица Адамовић, такође из Бијелог Поља. Они су аутомобилом регистарске ознаке ВП 32-71 слетјели с пута и преврнули се у јатак.

С. Г.

Како су нам рекли у Станици саобраћајне милиције, ово је други удес на овој кривини, ако је пут недавно пуштен у саобраћај.

ЛИКОВИ БОРАЦА И ПРЕГАЛАЦА

ВЈЕРНИ СИН ПАРТИЈЕ

ЧИО И КРЕПАК као да се све недаће пролазиле мимо њега и не окрзвиши га, Лука Ђурашевић је војник Партије преко четрдесет година од којих се на прсте могу избројати one које се памте по сваковрсним лишавањима, бригама и патњама, по свакодневном суштавању са најразноврснијим недаћама.

Сељак са нешто мало имовине, члан организације „Соко“ у свом селу коју ће, по задатку Партије, расформирати, организатор приредби и манифестија напредне омладине, које су одржаване на домаћу краљевског двора у Милочеру, члан партијског комитета, борац и руководилац у Четвртој црногорској пролетерској бригади, Лука је увијек и изнад свега био вјерни војник „милионопрste армије стегнуте у једну песницу од тучи“. Показујући пожутјелу, већ искршну оптужницу Државног суда за заштиту државе, у којој је све записано, он додаје да се не сјећа како је све било — многе године прошли су од тада — а ту је оптужница која данас оптужује ондашње тужиоце. На тринаест страница текста без прореда пижку се многобројни параграфи и имена комуниста који су, бранећи себе, оптуживали друштвени систем у коме је полиција водила главну ријеч. Помињу се и мјеста где су одржаване састанци — Петровац на Мору, Грахово, Горње Поље, Плана код Колашина, Ник-

шин... Затим листови: „Пролетер“, „Ударник“, „Срп и чекић“, „Револуционар“, па „Класна борба“, „Инструктор“, „Хрватски пут“, затим прогласи, леси, директивна писма и изјештаји Покрајинског комитета КПЈ „за Црну Гору и Приморје“.

ИЗДРЖАЛИ СУ НАЈСТРАШНИЈЕ МУКЕ

Оптужен да је био „члан удружења које је имало за сврху пропаганду комунизма и убеђивање других да напаљејем и терором треба промијенити политички и социјални поредак“, Лука Ђурашевић је ухапшен и заједно са осталим комунистима прешао мукама испуњен пут од Цетиња до Котора до дубровачке „Термотерапије“. Сарајева и београдске Главњаче. Иако су их мучили мукама које у биле сличне онима из народних пјесама, процес се, захваљујући димитровском државу многих

комуниста, изјаловио. То се најбоље види из саме оптужнице у којој се може прочитати да „сви окривљени из овог кривичног предмета нијесу признали ништа, тврдећи да нијесу били чланови наредних јединица Комунистичке партије, и у њој сађавали.

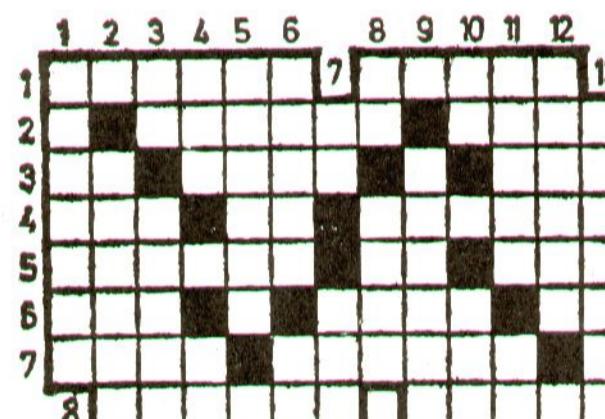
НА СПИСКУ ПОГИНУЛИХ

Сјећајући се битке на Вилића Гумну, послије које се, у извјештају упућеном из Штаба Друге пролетерске дивизије, међу онима „који су погинули у цвијету младости да не би погинуло четири хиљаде рањеника“ нашло и његово име, Лука не може да заборави ријечи бораца Треће крајишке бригаде, који су их, израњавани и промрзли, одушевљено дочекали: „Свака вам част Црногорци, ако одржите положај!“ И како је командант Другог батаљона Четврте црногорске пролетерске бригаде, Нико Стругар, добијени задатак сажео у свега неколико ријечи: „Комунисти и скојевци, сад или никад!“

.... Никако назад! Није дну стопу! Док и једног бораца има живог, нема повлачења! Кад сви изгинемо, Њемци ће, можда, проћи напријед, али ми то нећemo знати! — тако су, сјећа се Лука, говорили борци, док су, уочи одласка на положај, примали — више него икад до тада — по двије стотине метака на пушку и по хиљаду и двјеста на пушкомитраљез. И како снјег није више бијел, већ као и лица бораца, огарављен, а млада букова шума обршнена. Земља је тога дана напојијена крвљу оних који су животима својим препријечили пут непријатељу. Поред мртвих пролетера по сљедњу стражу чувало је двадесет и шест рањених бораца. Чекали су да се битка оконча, па да се, уз дужну пошту, пали другови сахрање. Али, када је изгледало да је најтеже већ прошло, изгинула је готово читава команда Треће чете: баџачка граната експлодираја је крај саме ватре око које су се гријали! Рањен у главу и у обје ноге, остао је Лука да лежи крај растуреног огњишта док га није извијела Љубица Граџун. Вукосава Мићуновић, секретар партијског актива чете, који је том приликом контузован, извијестила је да су сви који су били поред ватре изгинули. Тако је и Лука доспио на списак мртвих бораца, а и сада се у сјећањима, записима и мемоарима преживјелих често прочита да је тог студеног мартовског дана 1943. године и он сахрањен „без опроштајних говора и „Интернационале“ двије стотине метара јужно од коте 1236, на којој су заувијек остали да четири хиљаде рањеника не би изгинуло“.

Чио и ведар, спреман да свакога саслуша, да се са свачијим тешкоћама саживи, да на себе и умор заборави — такав човјек је Лука Ђурашевић, храбри војник Револуције и Партије, чији је члан пуне четрдесет и три године.

Укрштене ријечи број 18

ВОДОРАВНО: 1) Манастир изнад Бечића у коме је била прва партизанска база у току НОР — становници највећим пољострају на свијету; 2) Везник — вулканско гробло — ситан отвор на кожи; 3) Предлог — град у Алжиру — друго слово бирилице — дно течности; 4) Име интерпретаторке забавних мелодија (Штефек) — чест заприштак македонских презимени — бивши назив Иванграда; 5) Врста војног жбуна — самогласник и сугласник — индустриска биљка; 6) Друга — хемијски знак за кисеоник — фабрика аутомобила из Сарајева — иницијали презимена и имена аутора романа „Слуга Јернеј и љегојово право“; 7) Ријека у Црној Гори — примитивна колиба — ознака за једну страну свијета; 8) Врста зимзеленог дрвета — прастановници Италије.

УСПРАВНО: 1) Врста експлозива; 2) Двадесет четврто слово бирилице — врста јужног вона; 3) Два сугласника — узбуна; 4) Херцеговац — везник — мјера за површину; 5) Куварно —

самогласник; 6) Други откос сијена — аутоознака за Скопље; 7) Слово латинице — јапански облик стихова у којима се слави хероизам и храброст самураја — глахи у борби; 8) Мјера за површину — мађарски фудбалски репрезентативац; 9) Озијака за полупречник — познато летьовалиште у будванској општини; 10) Аутономна покрајина (скр.) — двадесет слово бирилице — хемијски знак за каљум; 11) Пехар (хрватски) — хемијски знак за каљум; 12) Становника једне азијске земље — ознака за једну шаховску фигуру; 13) Планински ланац у Италији.

РЕЈШЕЊЕ УКРШТЕНИХ РИЈЕЧИ БР. 17

ВОДОРАВНО: 1) Сокаци — Будва; 2) Трезор — визе; 3) ДС — атом — д — туш; 4) Италија — либелла; 5) Зрмања — им — зил; 6) Ами — е — трап — но; 7) Мену — Арапат — Н; 8) Нижева — Илири.

Страдимир Фатић

